

Rait da vias chantunalas

Il district 6 Glion sa preschenta

Il district 6 Glion, sco part da l'organisaziun decentrala da l'uffizi da construcziun bassa dal Grischun, è primarmain competent per il mantegniment da la funcziun e da la construcziun da la rait da vias chantunala en la Surselva ed en sias vals lateralas. Cun in preventiv general da var 25 milliuns francs è el responsabel uschia per il med da traffic economicamain il pli impurtant dal Grischun dal nord. Il district 6 Glion porscha dentant er plazzas da lavur interessantas a stgars 50 collavuratur(a)s.

En las veglias Trais Lias eran competentas mintgamai las vischnancas resp. las Portas per il mantegniment da las vias che traversavan lur territori. Ellas incassavan in dazi correspondent da las viandantas e dals viandants sco er dals transports da rauba. Cun la construcziun da las emprimas vias artificialas è questa pratica sa midada. 1824 ha il cussegl pitschen mess en vigur l'emprim reglament chantunal per las lavurs da mantegniment a la nova via dal pass dal Bernardin. 1829 è vegnì menziunà, en la collecziun da leschas chantunalas, il mantegniment da las vias cun descripcziuns exactas da las obligaziuns dals viers.

Tenor la lescha actuala davart las vias dal chantun Grischun sto l'uffizi chantunal da construcziun bassa s'occupar da la planisaziun, da la projectaziun e dal mantegniment da las vias chantunalas sco er procurar per la polizia stradala. Per pudair accumpir questa incarica il meglier pussaivel, è l'uffizi da construcziun bassa dal Grischun structurà en l'administraziun centrala a Cuira, en ils set districts ed en la secziun tecnica. L'amplificaziun da la via naziunala e da las vias principalas è chausa da las partiziuns "projectaziun" e "directiun superiura da construcziun" a Cuira, entant ch'ils districts s'occupan en

emprima lingia dal mantegniment da las vias. Ultra da quai èn els competents per l'amplificaziun da las vias da colliaziun, ils fatgs da polizia stradala ed ulteriuras incumbensas specialas.

En il rom da la construcziun da las vias commercialas è la via sursilvana da La Punt fin Mustér sa sviluppada en Surselva pir davent da la mesa-

dad dal 19avel tschientaner sco via chantunala bain equipada. Uschia sto il district 6 mantegnair en il fratemp bunamain 250 kilometers vias che sa cumponan d'autostrada, da vias principalas e da vias da colliaziun. Aggiuntar ston ins 360 construcziuns artificialas, sco punts, mirs da sustegn, galarias e tunnels, che bagegnan in mantegniment intensiv.

Il mantegniment da la sostanza da las vias è l'incumbensa la pli impurtanta

Cun mantegnair las vias resultan incumbensas da manaschament vastas e complexas che substituteschan la basa da decider da fin uss ch'era per part subjectiva. Perquai èn ils instruments directivs e pragmatics da la EED indispensabels per schliar las incumbensas complexas dal mantegniment da las vias. Els furman ina basa objectiva e tecnica che garante-scha che las summas considerablas

che vegnan investidas mintg'on per mantegnair nossa rait da vias, vegnian impundidas uschè bain sco pussaivel.

Amplificaziun e construcziun da las vias da colliaziun

Las vias da colliaziun chantunalas dattan access a tut las vischnancas che n'èn betg gia situadas per lung d'ina via chantunala. Tenor la lescha

davart las vias ha mintga abitadi cun almain 30 abitant(a)s il dretg d'in tal access. La projectaziun e la direcziun da construcziun da las vias da colliaziun han exclusivamain ils districts. Ma er en il sector da las vias principalas surpiglian els la projectaziun e la direcziun da lavurs pli pitschnas d'amplificaziun e da correcziun, spezialmain per far la cuvrada e per sanar la surstructura.

Mantegniment da las vias

Grondas parts da nosa rait da vias eran vegnidas construidas il 19avel tschientaner per il traffic da vitgira e da charrotschas. Oz ston ellas vertir il traffic motorisà cun chargias da fin 40 tonnas. Per questa paisa n'èn ellas dentant savens betg pli adattadas, pervia da lur substanza architectonica. Il mantegniment da questas parts antiquadas e sutdimensiunadas è per consequenza fitg char. Er la rumida totala da la naiv, usitada dapi la mesadad dals onns sessanta, ha ina nauscha influenza sin il mantegniment. Las punts ed ils mirs da sustegn attatgads dal sal a sdregliar ston vegnir sanads cun gronds custs. Il mantegniment da la rait da vias existenta daventa pli e pli impurtant, malgrà ils meds finansials restrenschids. Il mantegniment da las vias è quel

champ da lavur dal district che dumonda il pli bler persunal. El cumpiglia tut las mesiras che fan part dal mantegniment da la substanza e da la funcziun da la rait da vias chantunala. Per quest intent vegni distinguì tranter il mantegniment da las construcziuns e quel da la funcziun.

Il mantegniment da las construcziuns cumpiglia tut las lavurs che servan al mantegniment da la via, numadamain reparaturas, rinforzaments e renovaziuns dals trajects existents.

Il mantegniment da la funcziun cumpiglia tut las mesiras ch'èn necessarias per la funcziun permanenta da las vias, spezialmain il servetsch d'enviern, las lavurs da nettegiament, da controlla, da surveglianza e da tgira sco er las mesiras d'urgenza tar eveniments extraordinaris sco bovas u lavinas. Questa lavur complessiva per mantegnair ils stabiliments dal traffic sin via en lur totalitad sa numna manaschament da mantegniment (MM).

Incumbensas da polizia

L'uffizi da construcziun bassa è competent er per l'uschenumnada polizia stradala. Tar quella tutgan permissiuns per transports pesants, access a vias chantunalas ed il dretg da construir pli damanaivel. Ils interess da las vias da colliaziun vegnan puspè tractads directamain en ils districts, entant che l'administraziun centrala a Cuira è cumpetenta per las vias principalas e las vias nazionalas.

Incumbensas spezialas

Dal carnet d'obligaziuns d'in uffizi districtual da construcziun bassa fa part er la direcziun da las acziuns en cas da catastrofas naturalas ed en cas da crisas, sche l'organisaziun directiva chantunala na vegn betg clamada. Ils districts annunzian a la polizia e quella a las medias ils eveniments spezialas sco accidents, lavinas, bovas, auas grondas e chaussas sumegliantas che capitan sin la rait da vias chantunala. En convegnientscha cun la partiziun "correcziun dals curs d'aua" s'occupan ils districts da la projectaziun e da la direcziun da construcziun da las dustanzas cunter flums e torrents sco er da la controlla dal stadi da questas ovras. Per accumplir tut questas incumbensas èn necessaris savens divers contacts cun personas privatas, cun posts spezialisads chantunals e federals sco er cun il militar.

Impressum

Text, grafica e concepziun: uffizi da construcziun bassa dal Grischun. La reproducziun dals maletgs e dal text cun indicaziun da la funtauna è giavischada. Ulteriurs exemplars pon vegnir empustads sur info@tba.gr.ch u per telefon 081 257 37 15. Ulteriuras infurmasziuns davart l'uffizi da construcziun bassa e la rait da vias chantunala sa chattan sut www.tiefbauamt.gr.ch.

